

25.6.1

38b (משנה א') → 39b (משנה א')

Note: until this point, we have studied various שבועות that are generated by an individual; either by his own commitment (שבועת ביטוי), in response to a "subpoena" for testimony (שבועת העדות) or in response to a claim of held moneys (שבועת הפקדון). This chapter introduces a different perspective on שבועות – an oath initiated and administered by the ב"ד, in response to a civil suit with an undetermined result. The classic examples of this is מודה במקצת הטענה, the plaintiff claims a debt of X and the defendant admits to a debt of something less than X.

1. ואשביעך בה' אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הפנעני אשר אנכי יושב בקרבן: בראשית כד:
 2. לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא: שמות כז:
 3. אל תמן את פיד לחטיא את בשורך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצף האלהים על קולך וחסב את מעשה ידיך: קהלת ה:ה
 4. הלוא פריס לרעב ורעב לחמך ועניים מרודים תביא ביתי כי תראה ערם וכסיתו ומבשורף לא תתעלם: ישעיהו נח:
 5. אלה וכחש ורצח וגנב ונאף פרצו ודמים בדמים נגעו: על פן תאבל הארץ ואמר כל יושב בה בחיית השדה ובעוף השמים וגם דגי הים יאספו: הושע ד:ב-ג
 6. כי מנאפים מלאה הארץ כי מפני אלה אבלה הארץ יבשו נאות מדבר ותחי מרוצתם רעה וגבורתם לא כן: ירמיהו כג:
 7. הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו ואת עציו ואת אבניו: זכריה ה:ז
 8. וידבר אל העדה לאמר סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספון בכל חטאתם: במדבר טו:ז
 9. ולא אתכם לבדכם אנכי פרת את הברית הזאת ואת האלה הזאת: כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום: דברים טו:ג-ד
 10. קימו וקבלו תיחדים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה: אסתר ט:כז
 11. ושמתו אני את פני באיש ההוא ובמשפחתו והקרתי אתו ואת כל הזנים אחריו לזנות אחרי המלך מקרב עמם: ויקרא כה:
 12. וכשלו איש באחיו כמפני הרב ורדף אין ולא תהיה לכם תקומה לפני איביכם: ויקרא כו:לז
 13. שבעת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא ישלם: שמות כב:י

- I 'משנה א': general parameters of במקצת מודה
  - a Amounts: claim must be at least 2 כסף, admission of debt must be at least 1 פרוטה
  - b Range: admission must respond to claim
    - i Examples: claim of שתי כסף and admission of 1 פרוטה – exempt (see below for dispute רב/שמואל as to the meaning)
      - 1 But: claim of שתי כסף+פרוטה and admission of 1 פרוטה – liable
      - ii Full vs partial denial: full denial (I owe nothing) – exempt; partial denial (owe half) חייב
    - c משיב אבדה: where admission is "voluntary" – no oath
      - i Example: if plaintiff claims debt for (deceased) father and defendant admits to some – exempt (משיב אבדה)
- II 'משנה ב': admissions and denials
  - a If: plaintiff claimed a debt and defendant admitted to it in front of עדים, and the next day the plaintiff came for collection:
    - i If: defendant says "I already paid" – exempt
    - ii If: defendant claims להדים – liable (to pay)
  - b If: same scenario, but plaintiff then told defendant that he must pay back in front of עדים
    - i And: the next day, when plaintiff comes to collect, defendant claims that he paid – liable, as he was to pay עדים ע"פ
- III 'משנה ג': requirement of הטענה ממין – metals and currency
  - a If: he claimed a weight of gold and the defendant admitted to a weight of silver – exempt
    - i But if: he claimed a דינר of gold and the defendant admitted to a דינר of silver or other coins – liable - all one currency
  - b If: he claimed a כור of grain and the defendant admitted to a לתך (=1/2 כור) of legumes – exempt
    - i But if: he claimed a כור of fruit and the defendant admitted to a לתך of legumes – liable (פירות בכלל קטנית)
  - c If: he claimed wheat and the defendant admitted to barley – exempt
    - i Dissent: ר"ג says he is liable
  - d If: he claimed jugs of oil and the defendant admitted to jugs – exempt (pre חכמים)
    - i Dissent: אדמון says he is liable, as he admitted to something akin to the claim (ר"ג – agrees with אדמון)
  - e If: he claimed כלים and land and the defendant denied all of either group, or part of the קרקע – exempt
    - i But: if he admitted to part of the debt of כלים – liable (and his oath must include קרקע)
    - ii Reason: קרקע "drag" להם אחריות
- IV 'משנה ד': exclusion of חש"י – we do not administer an oath for the claim of a קטן, חרש, שוטה וקטן, nor do we administer an oath to קטן (גמרא)
  - a But: we do administer an oath to a קטן and to הקדש (explained in אדמון)
- V Analysis: שבועה is given as per התורה (v. 1)
  - a Comment: this seems to follow ר' חנינא בר אידי, who requires המיוחד שם
  - b Rejection: even רבנן would agree, they would simply allow a כינוי instead; the point was חפץ (as per אברהם)
    - i Support: אדמון ruled that administering an oath without חפץ is annulled - confirmed
    - ii Note: ר"פ maintains that even using תפילין (as opposed to ס"ת) also constitutes משנה בטענה and דין is annulled - confirmed
  - c Procedure: שבועה is taken standing holding חש"י; ס"ת may sit and is given תפילין instead
  - d Description: vv. 2-13, including that it may be given in any language
    - i Note: if he chooses to swear, v. 8 is invoked, as plaintiff is also associated per v. 13